

NOTAT

21. august 2008

Samrådsspørgsmål A:

- I forbindelse med Finansudvalgets behandling af aktstykke 199 vedrørende Roskilde Bank er jeg blevet anmodet om at redegøre for en række spørgsmål vedrørende banken.
- Men lad mig begynde mere generelt med at fastslå, at de danske pengeinstitutter generelt er velkonsoliderede og i stand til at håndtere et skift i konjunkturerne. Det udelukker dog ikke, at enkelte institutter som Roskilde Bank kan få problemer.
- Roskilde Bank har haft en meget høj udlånsvækst, og væksten har i høj grad været baseret på store ejendomsengagementer, som har medført, at Roskilde Bank har en eksponering overfor erhvervsejendomsmarkedet på 43 pct. af bankens samlede udlån. Det stiller store krav til kreditstyringen.
- De problemer, Roskilde Bank har, må i høj grad tilskrives, at det kreditmæssige håndværk ikke har været i orden.

- Hvortil kommer, at den finansielle uro blandt andet forudsaget af sub prime krisen har gjort det stadig sværere for pengeinstitutterne at opnå den fornødne likviditet på de internationale pengemarkeder til at finansiere udlånsaktiviteterne med.
- Indenfor den seneste tid er der desuden sket en ændring i konjunkturbilledet herhjemme. Specielt stilstanden og de vigende priser på ejendomsmarkedet har stor indvirkning på det risikobillede, som pengeinstitutter oplever hos deres kunder.
- Særligt virksomheder, der opfører nybyggerier, oplever problemer med afsætningen. Dette har øget risikoen betydeligt for, at låntagerne ikke kan tilbagebetale lån.

* * *

- Men lad mig nu vende mig mod den konkrete sag.
- Roskilde Bank, der er landets 8. største bank, henvendte sig i starten af juli til Finanstilsynet, og oplyste, at banken forventede at skulle nedskrive betydelige beløb i den kommende halvårsrapport. Kreditvurderingsbureauet Moody's havde desuden den 1. juli 2008 sat ratingen af Roskilde Bank ned.

- Og tilbageslaget på det danske ejendomsmarked havde medført, at en række af bankens store engagementer havde udviklet sig i en meget negativ retning.
- For at illustrere størrelsesordenen på nedskrivningerne kan jeg nævne, at de nedskrivninger på udlån for første halvår 2008, som banken efterfølgende har oplyst til omkring 900 mio. kr., kun er et par hundrede millioner mindre end hele Danske Bank koncernens samlede nedskrivninger. Danske Bank er knap 100 gange større end Roskilde Bank.
- Bankens ledelse frygtede på baggrund af de store nedskrivninger, at der i forbindelse med offentliggørelsen af de dårlige regnskabsresultater ville kunne komme "run" på banken, fordi banken havde haft betydelig dårlig omtale i medierne.
- Bankens ledelse fandt det påkrævet at finde en løsning i form af kapitaltilførsel eller en fusion af banken.
- Mulighederne for at gennemføre en kapitaludvidelse var undersøgt, men dette var ikke fundet muligt. Banken havde derfor indledt forhandlinger med interesserede banker om en overtagelse. Drøftelserne førte ikke til et konkret bud.
- Da der ikke kunne findes en privat løsning indgik Nationalbanken derfor en aftale den 10. juli 2008 med

Roskilde Bank om at stille en ubegrænset likviditetsgaranti til rådighed for banken.

- Det er først og fremmest hensynet til den finansielle stabilitet, der er baggrunden for, at regeringen og Nationalbanken indgik i denne løsning.
- Et ”run” på banken ville med overvejende sandsynlighed have betydet, at banken trådte i betalingsstandsning.
- En sådan betalingsstandsning i Roskilde Bank ville medføre negative virkninger på den internationale tillid til hele det danske finansielle system, ikke mindst da de finansielle markeder - som jeg nævnte tidligere - for tiden er langt mere følsomme end normalt.
- De danske pengeinstitutter står overfor den udfordring, at sektoren under et har et indlånsunderskud på godt 500 mia. kr., som sektoren skal have dækket.
- Sektoren er her afhængig af at hente kortfristet funding i udlandet, og en betalingsstandsning i et større dansk pengeinstitut ville kunne gøre det vanskeligt for resten af sektoren at skaffe kapital i udlandet.

* * *

- Samtidig med aftalen mellem Nationalbanken og Roskilde Bank er der endvidere indgået aftale om, at det såkaldte Det Private Beredskab, som består af de danske pengeinstitutter, stiller en garanti på 750 mio. kr. til dækning af Nationalbankens eventuelle tab. Sektorens bidrag skal ses i lyset af de afsmittende effekter, som en betalingsstandsning kunne have på sektoren.
- Nationalbanken indgik låneaftalen med Roskilde Bank efter en tilkendegivelse fra regeringen om, at jeg ville forelægge Finansudvalget et aktstykke om en statslig garanti til dækning af Nationalbankens eventuelle tab ud over de 750 mio. kr.
- Den statslige garantistillelse over for Nationalbanken dækker først, når egenkapitalen – det vil sige både aktiekapital og anden ansvarlig kapital - er tabt og dækningen af tab fra Det Private Beredskab på de første 750 mio. kr. er opbrugt.
- Det følger af de almindelige konkursregler, at der ikke vil være penge til aktionærerne, før de almindelige kreditorer, herunder Nationalbanken, er dækket fuldt ud.

* * *

- Nationalbankens likviditetsgaranti er endvidere givet under en række betingelser med henblik på at sikre Nationalbankens og Statens interesser.
- Roskilde Bank skal betale en forhøjet lånerente på 2 procentpoint i forhold til Nationalbankens almindelige udlånsrente for at trække på likviditetsgarantien. Renten udgør pt. 6,6 procent.
- Der er således tale om en ganske betydelig overrente i forhold til normale forhold. Roskilde Bank har dermed også fået et incitament til ikke at trække på likviditetsfaciliteten, men i stedet prøve at finde likviditet ad andre kanaler.
- Det er aftalt, at Roskilde Bank ikke uden Nationalbankens samtykke må foretage dispositioner, som rækker udover videreførelse af bankens nuværende aktiviteter. Banken må således ikke optræde aggressivt på de kommercielle markeder.
- Derudover har bankens bestyrelse forpligtet sig til at arbejde for et helt eller delvist salg af banken inden for de næste 6 måneder med mindre banken kan tilbagebetale lånet til Nationalbanken og drives videre i overensstemmelse med den finansielle lovgivning.
- Banken har i forbindelse med låneaftalen oplyst, at den opfylder lovens kapitalkrav. Bankens solvensbehov var pr.

d. 18. juli 2008 på 10,08 procent, mens bankens faktiske solvens var på 11,5 procent i de foreløbige halvårsregnskabstal.

- Skulle den situation opstå, at banken ikke længere opfylder lovens kapitalkrav, kan bankens bestyrelse i henhold til § 246 i lov om finansiel virksomhed overdrage pengeinstituttet helt eller delvist til et andet pengeinstitut, såfremt en generalforsamling efterfølgende ikke vedtager andre løsningsmodeller, som opfylder kapitalkravet.

* * *

- Her lidt over en måned efter, at Nationalbanken og Roskilde Bank indgik aftalen, kan vi konstatere, at likviditetsstøtten fra Nationalbanken har virket i den forstand, at der ikke har været et ”run” på banken.

* * *

- Som tidligere nævnt har Roskilde Bank forpligtet sig til at arbejde for et helt eller delvist salg af banken.
- Jeg kan oplyse, at Roskilde Bank efter anvisning fra Nationalbanken har rettet henvendelse til Danske Bank Corporate Finance afdeling, der som investeringsbank skal bistå ved salget af Roskilde Bank.

- En investeringsbanks funktion i en virksomhedshandel består i at rådgive og vejlede sælger. Investeringsbanken vil blandt andet rådgive om, hvordan virksomheden bedst muligt gøres salgsklar, og den skal tilvejebringe den nødvendige information om virksomheden samt opsøge mulige købere.
- Salgsprocessen er sat i gang. En mulighed er, at der kommer bud på hele banken. En anden mulighed er, at der kommer et bud på en del af banken, så banken opdeles i en almindelig bankdel og en anden del med ejendomsengagementerne.
- På nuværende tidspunkt kan vi samtidig ikke udelukke, at der slet ikke kommer et økonomisk acceptabelt bud på hverken hele eller dele af banken. Men nu må vi jo se tiden an.

* * *

- Den 31. juli 2008 meddelte EU Kommissionen, at den har godkendt de foranstaltninger, der er truffet for at redde Roskilde Bank, efter statsstøttereglerne.
- I overensstemmelse med statsstøttereglerne skal der inden seks måneder fremlægges en restruktureringsplan for Roskilde Bank.

* * *

- Lad mig nu vende mig mod de specifikke spørgsmål.

[Første spørgsmål: Ministeren bedes redegøre for, om nogen (lovligt eller ulovligt) har opnået en urimelig berigelse i forbindelse med bankens likviditetskrise]

- Jeg er blevet anmodet om at redegøre for, om nogen har opnået en urimelig berigelse i forbindelse med bankens likviditetskrise.
- Jeg er faktisk ikke helt klar over, hvad der præcist menes med spørgsmålet.
- Men der er med de forudsætninger, der er lagt til grund for aktstykket, ikke tale om, at aktionærene går fri og skatteyderne betaler.
- Aktier er risikovillig kapital, og det er aktionærene, der vælger bestyrelsen.
- Statsgarantien vil ikke blive kapitaliseret af aktionærene, men det kan dog ikke udelukkes, at et salg af banken i rimelig god ro og orden i et vist omfang kan komme aktionærene til gode i forhold til det mulige scenarie, at banken i stedet går i betalingsstandsning.

* * *

- Hvis spørgsmålet drejer sig om ledende medarbejderes handel med Roskilde Bank aktien og bankens aktieoptionsprogram, så har udvalget allerede stillet en række spørgsmål om emnet.
- Svarene viste blandt andet, at bankens vicedirektør havde opnået en fortjeneste på 12 mio. kr. ved at udnytte sine aktieoptioner i april/maj måned.
- Desuden har der været spekulationer i medierne om, hvorvidt en anden højtstående medarbejder, hvor der ligeledes var indberettet et køb af aktier gennem bankens optionsprogram, havde solgt disse igen og om dette burde have været indberettet.
- Reglerne i værdipapirhandelsloven siger, at køb og salg ikke må foretages af nogen, der har intern viden, som kan være af betydning for handlen.
- Da sandsynligheden for, at man er i besiddelse af intern viden, som udgangspunkt er større for ledende medarbejdere i et selskab, er der i værdipapirhandelsloven en forpligtelse til at indberette handler.
- Den medfører, at ledende medarbejdere (og disses nærtstående) skal meddele selskabet, såfremt at de handler med selskabets aktier. Selskabet skal herefter indberette dette til Finanstilsynet.

- Selskabet er endvidere efter loven forpligtet til at have interne regler for betyrelsesmedlemmers, direktørers og andre medarbejders adgang til at handle med selskabets aktier, ligesom selskabet til enhver tid skal have en ajourført liste over alle medarbejdere, der er i besiddelse af intern viden.
- OMX har i deres regelsæt endvidere en række supplerende krav til selskabernes interne regelsæt. OMX stiller blandt andet krav om, at selskabernes interne regler skal indeholde en periode, inden for hvilken de personer, der er omfattet af insiderlisten, må handle.
- Finanstilsynet fører tilsyn med reglerne i værdipapirhandelsloven, men ikke med overholdelsen af de interne regler på OMX, idet disse interne regler er private aftaler mellem børsen og de noterede selskaber.

* * *

- Jeg kan endvidere oplyse, at Folketinget vedtog den såkaldte åbenhedslov i juni 2007, der indeholdt en række krav til de fremtidige optionsprogrammer.
- Helt centralt er her kravet om, at børsnoterede selskabers optionsprogrammer skal godkendes af aktionærerne på en generalforsamling.

- Aktieoptionsprogrammet i Roskilde Bank blev iværksat i 2003. Altså før de nye regler trådte i kraft.
- I forlængelse af de nye regler bad jeg desuden Komitéen for god selskabsledelse om at udarbejde en vejledning, som selskaberne kan anvende i forbindelse med eksempelvis udarbejdelsen af bonusprogrammer.

* * *

[Andet spørgsmål: Ministeren bedes redegøre for, om der er udvist svigt fra bestyrelse, finanstilsyn, revision eller andre, som har gjort det muligt for banken at indgå og fastholde en række engagementer, som efterfølgende har vist sig at indebære betydelig risiko for tab.]

- Der bliver også i samrådsspørgsmålet spurgt om, der har været udvist svigt fra bestyrelsen, Finanstilsynet eller revisionen.
- Jeg vil gerne slå fast, at det er ledelsen – og her tænker jeg både på bestyrelse og direktion - af en finansiel virksomhed, der er ansvarlig for, at driften foregår på en ordentlig måde.
- Og med den situation, som Roskilde Bank er havnet i, må man jo konstatere, at ledelsen af banken ikke har været god

nok. Der kan selvklart ikke have været udvist tilstrækkelig agtpågivenhed i rette tid.

- Det er mit indtryk, at ledelsen selv i hvert fald i et års tid har været klar over, at situationen ikke har været holdbar. Jeg har her særligt bemærket, at banken i dens redegørelse af d. 14. juli skriver, at bestyrelsen i forbindelse med direktørskiftet i foråret 2007 ønskede at finde en direktør, som kunne og jeg citerer ”nedbringe bankens eksponering mod ejendomssegmentet og skærpe fokus på bankens interne rutiner og forretningsgange”. citat slut.
- Bestyrelsen skal stå til regnskab overfor aktionærerne, og her kan jeg konstatere, at der er planer om at indkalde til en ekstraordinær generalforsamling sidst i september.

* * *

- Med hensyn til Finanstilsynet, så fører de et risikobaseret tilsyn, hvilket vil sige, at den tilsynsmæssige indsats skal stå i forhold til risikoen for eller skadevirkningerne af overtrædelser af den finansielle lovgivning.
- Finanstilsynet har fulgt banken tæt i en årrække.
- Finanstilsynet kan give påbud og påtaler, hvis tilsynet finder, at en finansiell virksomhed overtræder de regler om forsvarlig drift, som findes i den finansielle lovgivning.

- Generelt gælder der et solvenskrav på minimum 8 pct. I forbindelse med de nye kapitaldækningsregler blev der indført et krav om, at pengeinstitutterne skal opgøre et individuelt solvensbehov ud fra de konkrete risici, som instituttet har påtaget sig.
- Er solvensbehovet større end minimumskravet, så er det pengeinstituttets fastsatte solvensbehov, som er lovkravet. I Roskilde Banks tilfælde har banken senest oplyst et solvensbehov på 10,08 pct.
- Finder Finanstilsynet, at det af pengeinstituttet fastsatte solvensbehov er for lavt, vil Finanstilsynet gå i dialog med pengeinstituttet om at fastsætte et højere solvensbehov.
- I tilfælde, hvor en virksomhed påtager sig risici, der afviger væsentligt fra de risici, som tilsvarende virksomheder påtager sig, giver Finanstilsynet en risikooplysning.
- I den forbindelse skal jeg gøre opmærksom på, at på trods af, at pengeinstitutterne er undergivet en finmasket regulering, er der stadig – og skal fortsat være - et spillerum for ledelsen af den enkelte virksomhed til at selv at vælge strategi og risikoprofil. Ellers ville det jo også i praksis være Finanstilsynet og os fra politisk side, som drev pengeinstitutterne.

- I praksis har Finanstilsynet blandt andet gennem flere år haft fokus på pengeinstitutter med høj udlånsvækst, da erfaringerne viser, at en høj udlånsvækst kan give en større risiko for, at pengeinstitutterne får flere dårlige lån på bøgerne.
- Roskilde Bank har her i forbindelse med Finanstilsynets årlige gennemgang af pengeinstitutternes regnskaber skulle redegøre for deres kraftige udlånsvækst.
- Men i en situation som denne er det altid relevant at overveje, hvorvidt vores regler og tilsynsredskaber fungerer hensigtsmæssigt.
- Det vil jeg vende tilbage til i forbindelse med min besvarelse af det tredje spørgsmål.

* * *

- Hvis vi vender os mod revisor, så er det i første række revisorens rolle at forholde sig til bankens regnskabsaflæggelse.
- Ernst & Young's revisionspåtegning på Roskilde Banks regnskab for 2007 blev afgivet den 8. februar 2008, og var blank. Det vil sige uden forbehold og uden supplerende oplysninger.

- For at kunne afgive en blank revisionspåtegning skal revisor have opnået tilstrækkelig sikkerhed for, at regnskabet ikke indeholder væsentlige fejl og mangler.
- I den forbindelse skal revisor forholde sig til, om ledelsens vurdering af behovet for regnskabsmæssige nedskrivninger på udlån er i overensstemmelse med reglerne. Værdien af udlån ændrer sig løbende i takt med ændringer i låntagernes situation og sikkerheden for lånene.
- Særligt i en situation, hvor økonomien og ejendomsmarkedet vender, kan værdien af udlån ændre sig hurtigt. Imidlertid stiller regnskabsreglerne krav om, at der skal være tale om en objektiv konstaterbar indikation på, at værdien af udlånet er forringet, før pengeinstitutterne kan nedskrive værdien.
- Der er således ikke nødvendigvis noget misforhold imellem det forhold, at revisor på tidspunktet for afgivelse af revisionspåtegningen finder, at ledelsens skøn er rimeligt, og der et halvt år senere viser sig behov for at foretage yderligere nedskrivninger.

* * *

[Tredje spørgsmål: Ministeren bedes redegøre for, om forløbet efter regeringens opfattelse giver anledning til ændring af lovgivningen eller de på området gældende regler, så en lignende situation kan undgås fremover.]

- Med lad mig nu vende blikket mod spørgsmålet om hvorvidt forløbet giver anledning til ændring af lovgivningen eller de på området gældende regler, så vi kan undgå en lignende situation fremover.
- En sag som denne er en oplagt anledning til at overveje, om lovgivningen er god nok. Men det er min opfattelse, at vi ikke her midt i forløbet med Roskilde Bank, kan drage endelige konklusioner.
- På nogen områder ser vi dog allerede nu på, hvorvidt der er brug for stramninger.
- Jeg bad allerede i forbindelse med Sydbanks overtagelse af bankTrelleborg i januar 2008 Finanstilsynet om at undersøge, om reglerne for pengeinstitutters salg af egne aktier og den rådgivning, de skal give kunderne i forbindelse hermed, er gode nok, eller om der er behov for stramninger.
- Salg af egne aktier har traditionelt været en vigtig kilde til finansiering for mindre banker, og et forbud mod salg af egne aktier kan derfor give små banker problemer med at rejse kapital.
- Men det er for mig også helt afgørende, at salget sker på betryggende vis. Og at bankerne er sig bevidste om det

særlige ansvar, de har for at give kunden en loyal og retvisende rådgivning, når de "sælger sig selv".

- Jeg har i juli 2008 bedt Finanstilsynet om også at inddrage Roskilde Banks rådgivning i forbindelse med salg af bankens aktier i arbejdsgruppens arbejde. Herunder også erhvervskunders køb af egne aktier i forbindelse med optagelsen af lån
- Jeg vil, når arbejdsgruppens rapport foreligger til efteråret, indkalde erhvervsordførerne fra Folketingets partier til en drøftelse af rapporten og behovet for stramninger.

* * *

- Det er også værd at bemærke, at vi, at pengeinstitutterne i løbet af de seneste 10 år har oparbejdet et stort indlånsunderskud. Jeg nævnte tidligere, at det nu er på 500 mia. kr.
- Det kan påvirke den finansielle stabilitet. Derfor skal vi have kigget nærmere på hvad der ligger bag udviklingen. Det vil vi i Økonomi- og Erhvervsministeriet gøre i samarbejde med Finanstilsynet og Nationalbanken.

* * *

- Siden bankkrisen i starten af 90'erne har vi fået nye regler på en lang række områder. Det gælder blandt andet på regnskabsområdet, hvor pengeinstitutterne ikke længere skal hensætte til dårlige tider. Nu skal de alene afskrive sandsynlige tab.
- De gamle regler blev kritiseret for at udgøre et skjult skattesubsidie til pengeinstitutterne, men sikrede omvendt en vis polstring.
- De er nu afløst af internationale regler, som sikrer en højere grad af gennemsigtighed og har fjernet skattesubsidieelementet. Regnskabsreglerne skal dog ses i sammenhæng med, at der samtidig blev indført krav om det førnævnte solvensbehov, som skal sikre polstringen.
- Det er ikke kun, når vi taler regnskabsregler, at der er tale om internationale regelsæt. Generelt er regelgrundlaget på det finansielle område i vid udstrækning bestemt via internationale regler. Det gælder eksempelvis også kapitaldækningsreglerne.
- Jeg finder det væsentligt, at vi fastholder udgangspunktet om, at et fælles regelsæt er en vigtig forudsætning for et indre finansielt marked.
- Når det er sagt, så er vi ikke alene med overvejelser om eventuelle ændringer i lovgivningen. Andre lande særligt

England og USA har haft problemer med nødlidende banker langt tættere inde på livet i det seneste års tid.

- Den finansielle uro har derfor, som jeg tidligere har redegjort for overfor Finansudvalget, givet anledning til, at der i flere internationale fora, herunder EU, ses på behovet for justeringer af den finansielle lovgivning.
- Fra dansk side har vi i EU spillet ind med et forslag om, at pengeinstitutterne skal offentliggøre deres individuelle solvensbehov, så offentligheden får et indblik i institutternes finansielle styrke.
- Vi overvejer således nøje løbende, om der skal ske justeringer. De forslag om justeringer af den finansielle lovgivning, som vi når frem til, vil i øvrigt skulle drøftes i Folketingets Erhvervsudvalg.